

INTERNATIONAL JOURNAL OF ECONOMIC AND ADMINISTRATIVE ACADEMIC RESEARCH

Available online, ISSN: 2757-959X | www.ijdergisi.com | Economic and Administrative Academic Research

THE POPULARITY OF THE CONCEPT OF DISABILITY IN THE DIGITAL ENVIRONMENT: ANALYSIS OF CONCEPTUAL APPROACHES THROUGH GOOGLE TRENDS DATA

Hilmi SÖZEN^{*a}

**Corresponding Author*

ARTICLE INFO

Research Article

Received : 06/01/2025

Accepted : 06/02/2025

Keywords:

Google Trends, Disability, Disability rights, Barrier-free life, Accessibility

ABSTRACT

Search engines, which analyse data on the Internet and rank content according to users' queries, are indispensable tools in today's digital environment. In this context, Google, the global leader, not only facilitates individuals' access to information, but also contributes to the analysis of social dynamics and interests by transforming users' search behaviours into statistical data with the Google Trends tool. The aim of this study is to examine the distribution of digital search results of the terms 'disability' and related concepts such as 'disability rights', 'disability rights', 'life without barriers' and 'accessibility' in Turkey in general and province-specific Google Trends data and to reveal the popularity of these concepts in the digital environment, geographical differences and their effects on social perceptions. The study was conducted using the general survey model, one of the descriptive research methods, covering the search trends between 01.01.2015-01.01.2025. The study reveals that disability awareness levels change over time in the digital environment, show regional differences and certain concepts attract more attention. In this context, although awareness of disability rights is relatively high, it is understood that issues such as barrier-free living and accessibility should be more emphasised. The findings provide important guidance for policy makers and civil society organisations in the field of disability and emphasise the need for strategic planning of digital media and education campaigns to raise awareness.

Uluslararası İktisadi Ve İdari Akademik Araştırmalar Dergisi, 5(1), 2025, 20-44

ENGELLİLİK KAVRAMININ DİJİTAL ORTAMDA POPÜLERLİĞİ: GOOGLE TRENDS VERİLERİ ÜZERİNDEN KAVRAMSAL YAKLAŞIMLARIN ANALİZİ

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş : 06/01/2025

Kabul : 06/02/2025

Anahtar Kelimeler:

Google Trends, Engellilik, Engelli hakları, Engelsiz yaşam, Erişilebilirlik

ÖZ

İnternet üzerindeki verileri analiz ederek, kullanıcıların sorgularına göre içerikleri sıralayan arama motorları, günümüz dijital ortamında vazgeçilmez bir araç konumundadır. Bu bağlamda, global lider konumundaki Google, yalnızca bireylerin bilgiye erişimini kolaylaştırmakla kalmayıp, aynı zamanda sunduğu Google Trends aracı ile kullanıcıların arama davranışlarını istatistiksel verilere dönüştürerek toplumsal dinamiklerin ve ilgi alanlarının incelenmesine katkı sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, "engellilik" ve ilişkili kavramlar olan "engelli hakları", "engelsiz yaşam" ve "erişilebilirlik" terimlerinin Türkiye genelindeki ve illere özgü Google Trends verileriyle dijital arama sonuçlarının dağılımını incelemek ve bu kavramların dijital ortamda kazandığı popülerlik, coğrafi farklılıklar ve toplumsal algılar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Çalışma, betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılarak, 01.01.2015-01.01.2025 tarihleri arasındaki arama eğilimlerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, engellilikle ilgili farkındalık düzeylerinin dijital ortamda zamanla değiştiğini, bölgesel farklılıklar gösterdiğini ve belirli kavramların daha fazla ilgi gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, engelli hakları konusundaki farkındalık görece yüksek olsa da, engelsiz yaşam ve erişilebilirlik gibi konuların daha fazla ön plana çıkarılması gerektiği anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular, engellilik alanında politika yapımcılar ve sivil toplum kuruluşları için önemli bir rehber niteliği taşımakta olup, farkındalığın artırılması için dijital medya ve eğitim kampanyalarının stratejik olarak planlanmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

^a hilmiszn42@hotmail.com

<https://orcid.org/0009-0004-7038-8941>

1. GİRİŞ

Son yıllarda, teknoloji alanındaki kayda değer gelişmeler, bilgiye ulaşma hızını önemli ölçüde artırmış ve internet kullanımının yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır (Şen, 2022: 139). Küresel çapta milyarlarca insanı bir araya getiren internet, modern bilgi çağının temel taşı olarak oluşturmakta olup, insanlığın bilgiye erişim, iletişim ve etkileşim biçimlerini köklü bir şekilde dönüştürmüştür. İnternetin küresel ağ yapısı, coğrafi sınırlamaları ortadan kaldırarak insanları sanal bir ortamda birleştirmiştir. Avrupa İstatistik Kurumu (Eurostat) verilerine göre, Ekim 2024 itibarıyla dünya genelinde interneti kullanan kişi sayısı 5,52 milyara ulaşarak, küresel nüfusun %67,5'ini temsil etmektedir (Petrosyan, 2024). Türkiye özelinde ise, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan 2024 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması sonuçları, internet kullanan bireylerin oranının %88,8 olduğunu ortaya koymaktadır. 16-74 yaş grubunda internet kullanım oranı, 2023 yılında %87,1 iken 2024 yılında %88,8'e yükselmiştir. Bu artış, dijital teknolojilere olan erişim ve kullanım seviyesindeki sürekli iyileşmeyi göstermektedir. Cinsiyet bazında bakıldığında, 2024 yılı itibarıyla erkeklerde internet kullanım oranı %92,2, kadınlarda ise %85,4 olarak kaydedilmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024). Bu veriler, yalnızca sayısal bir göstergeden öte, insanlığın ortak bir bilgi ve iletişim ekosistemi etrafında birleştiğini işaret eden güçlü bir semboldür. Bu dijital dönüşüm, bireylerin bilgiye erişim, iletişim ve etkileşim biçimlerini değiştirmekte ve küresel bir dijital ekosistemin temellerini atmaktadır. Ayrıca, dijital dönüşüm süreci, toplumsal kavramların algılanış ve tartışılma biçimlerini de önemli ölçüde dönüştürmektedir. Bu değişim, engellilik gibi karmaşık ve çok boyutlu bir kavramın dijital ortamda farklı bir bakış açısıyla ele alınmasına olanak sağlamaktadır.

Geleneksel medyada genellikle sınırlı bir şekilde yer bulan engellilik konusu, dijital platformların demokratikleştirici etkisi sayesinde daha fazla dikkat çekmeye başlamış ve toplumsal farkındalık oluşturmuştur. Bu gelişme, engellilik kavramının dijital ortamda popülerliğinin nasıl şekillendiğine dair değerli ipuçları sunmaktadır. Dijital platformlar, bu alandaki tartışmaları daha geniş bir kitleye ulaştırarak farklı bakış açıları ve kavramsal yaklaşımları etkilemiştir. Bu süreç, Google Trends gibi veri analiz araçları kullanılarak nicel bir biçimde incelenebilir. Google Trends, belirli anahtar kelimelerin arama hacimlerini, coğrafi dağılımlarını ve zaman içindeki değişimlerini takip etme imkânı sunarak, toplumun belirli kavramlara olan ilgisini çözümlenmekte önemli bir rol oynamaktadır. Engellilikle ilgili kavramsal yaklaşımların dijital ortamda nasıl bir yansıma bulduğunu incelemek, bireylerin engelliliğe dair algılarının zamanla nasıl evrildiğini ve bu kavramın toplumsal anlamda nasıl dönüştüğünü gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, Türkiye genelinde "engellilik", "engelli hakları", "erişilebilirlik" ve "engelsiz yaşam" kavramlarının dijital ortamda nasıl popülerlik kazandığını Google Trends verileri üzerinden analiz etmektir. Bu analiz, dijital ortamda engellilikle ilgili toplumsal farkındalık ve kavramsal değişimin izlenmesine olanak tanıyacaktır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde gerçekleştirilen kapsamlı incelemeler sonucunda, Google Trends analizi kullanılarak yapılan çalışmalara ulaşılmış ve bu doğrultuda belirlenen araştırmalar titizlikle derlenmiştir. Aşağıda sıralanan bu çalışmalar, farklı disiplinlerde Google Trends verilerinin

nasıl kullanıldığını ortaya koyarak, dijital veri analizinin bilimsel araştırmalara sunduğu katkıyı gözler önüne sermektedir. Bu çalışmalar, halk sağlığından ekonomi ve turizme, iş hukuku ve psikolojiye kadar geniş bir yelpazede Google Trends'in bilgi edinme süreçlerine nasıl entegre edildiğini göstermektedir. Analiz edilen veriler, bireylerin çevrimiçi arama alışkanlıklarının, belirli konulara yönelik ilgi düzeylerini ve eğilimlerini nasıl yansıttığını anlamaya yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, dijital veri analizinin bilimsel araştırmalardaki rolünü vurgulayan bazı çalışmalar aşağıda sunulmaktadır:

★ Esra Uslu ve Nazmiye Yıldırım'ın "*Multipl Skleroz Hakkında Merak Edilenler: Google Trend Verileri*" başlıklı çalışması, çevrimiçi ortamda multipl skleroz ile ilgili aramaları değerlendirmiştir. İnfodemiyojik yöntemle yürütülen araştırmada, Google Trends verileri kullanılarak Ağustos 2018 - Ağustos 2023 döneminde Türkiye'de yapılan aramalar analiz edilmiştir. Çalışma, dijital veri temelli sağlık araştırmalarına önemli katkılar sunmuştur.

★ Tefvik Bulut'un "*Google Trendler ile COVID-19'un Analiz Edilmesi: Türkiye ve Dünya Vaka Örnekleri*" adlı çalışması, 01.01.2020 - 21.03.2021 döneminde Google Trends verilerini kullanarak COVID-19 pandemisinin eğilimlerini ve vaka sayılarıyla ilişkisini analiz etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada, pandeminin seyri Türkiye ve dünya genelinde Google Trends verileriyle incelenmiş, ardından günlük vaka sayıları ile arama terimleri karşılaştırılmıştır.

★ Berrin Şentürk'ün "*Google Trends Kuduz Tarama Verileri ile Kuduz Hastalığı Mihrak ve Frekans Verileri Arasındaki İlişkinin Analizi*" adlı çalışması, 01.01.2005 - 30.06.2019 tarihleri arasında Google Trends verileri ile Uluslararası Salgın Hastalıklar Ofisi kuduz mihrak verilerini karşılaştırarak, kuduz hastalığının yayılım dinamiklerini incelemiştir. Çalışmada, "kuduz" anahtar kelimesi kullanılarak elde edilen Google Trends verileri ile il düzeyinde mihrak sayıları ve hastalığın yıllar içindeki görülme sıklığı arasındaki ilişki analiz edilmiştir.

★ Mustafa Said Yıldız'ın "*Google Arama Trendleri: Türkiye'de Sağlık Hizmetleri ile İlişkili Aramalar İçin Bir Uygulama*" adlı çalışması, Türkiye'de grip, sağlığın geliştirilmesi, e-sağlık uygulamaları ve ilaç talebi gibi alanlarda yapılan Google arama trendlerini analiz etmiştir. Araştırma, geniş bir kullanıcı kitlesinin belirli konulara yönelik mevsimsel ve yıllık eğilimlerini ortaya koyarak, sağlık hizmetleriyle ilgili karar alma süreçlerine katkı sunma potansiyelini incelemiştir.

★ Münevver Çiçekdağı'nın "*Google Trends Verilerine Göre Turizmde Tanınmışlık ve Talep Tahmini*" adlı çalışması, bireylerin seyahat öncesi gerçekleştirdiği internet aramalarını analiz ederek, potansiyel turizm destinasyonlarını tahmin etmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda, trend analizi yöntemi kullanılarak talep tahmini yapılmış ve Türkiye'de UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan 18 farklı destinasyon, son beş yılın Google Trends verileri doğrultusunda incelenmiştir. Çalışma, dijital arama verilerinin turizm sektöründeki tanınırlık ve talep öngörülerine nasıl katkı sağlayabileceğini ortaya koyarak, destinasyon yönetimi ve pazarlama stratejilerine dair önemli bulgular sunmuştur.

★ Mustafa Can Samirkas'ın "*Determination of Relationship Between Google Bitcoin Searches and Bitcoin Price*" adlı çalışması, Bitcoin'in popülaritesinin mi fiyatları etkilediği, yoksa fiyat dalgalanmalarının mı popülariteyi artırdığı sorusuna odaklanmıştır. Bu kapsamda, dünya genelinde "Bitcoin" anahtar kelimesine yönelik Google Trends verilerinden elde edilen

aranma endeks değerleri ile Bitcoin'in Amerikan Doları bazındaki fiyat hareketleri incelenmiş ve bu değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi analiz edilmiştir. Çalışma, dijital arama trendlerinin finansal piyasalardaki dalgalanmaları anlamada nasıl bir gösterge işlevi görebileceğine dair önemli bulgular sunmuştur.

★ Harika Şen'in "*Google Arama Trendleri: Türkiye'de Mobbing ve İş Hukuku ile İlişkili Arama Analizi*" adlı çalışması, Türkiye'de mobbing, taciz ve iş hukuku konularına yönelik yapılan Google aramalarının eğilimlerini incelemiştir.

★ Hüseyin Yaşa'nın "*İnternet Haber Siteleriyle İlişkili Kullanıcı Arama Sorgularının Keşfi: Google Trends*" adlı araştırması, Türkiye'de en yoğun ziyaret edilen hurriyet.com.tr, milliyet.com.tr, mynet.com, sozcu.com.tr ve sabah.com.tr haber sitelerine yönelik kullanıcı arama eğilimlerini incelemiştir. Çalışmada, Google Trends verileri kullanılarak 11.11.2018 - 11.11.2023 tarihleri arasındaki beş yıllık süreçte kullanıcıların haber sitelerine ilişkin arama etkinlikleri analiz edilmiş ve bu platformlar arasında belirli karşılaştırmalar yapılmıştır.

★ Fatma Gül Sak ve Esra Uslu'nun "*Google Trend Verileri Kapsamında İnfodemiyojik Bir Çalışma: Şizofreniye İlişkin Bilgi Arama Eğilimi*" adlı araştırması, çevrimiçi ortamda şizofreni hakkında yapılan arama eğilimlerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Google Trends verileri kullanılarak gerçekleştirilen bu infodemiyojik çalışma, 2004 - Ekim 2023 tarihleri arasındaki ulusal (Türkiye) arama verilerini kapsamıştır. Analiz sürecinde, aramalar zaman, konum, ilgili konular ve ilgili sorgulamalar çerçevesinde sınıflandırılmıştır. Şizofreni terimini arayan kullanıcıların en çok hastalık belirtileri üzerine yoğunlaştığı belirlenmiştir. İl düzeyinde yapılan değerlendirmede, arama oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu, ancak en yüksek arama hacmine sahip ilin Kırşehir olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışma, Google Trends verilerini kullanarak engellilik, engelli hakları, erişilebilirlik ve engelsiz yaşam kavramlarının dijital ortamda nasıl şekillendiğini, popülerlik eğilimlerini ve zaman içindeki değişimlerini derinlemesine incelemektedir. Literatürde Google Trends verilerinin çeşitli disiplinlerde kullanıldığı görülmekle birlikte, bu çalışma aşağıdaki yönlerden önceki araştırmalardan ayrılarak özgün bir çerçeve sunmaktadır:

****Kavramsal Odak ve Toplumsal Boyut****: Mevcut çalışmaların büyük bölümü halk sağlığı, ekonomi, turizm, iş hukuku ve finans gibi alanlarda Google Trends verilerini kullanarak belirli konuların popülerlik eğilimlerini analiz etmiştir. Ancak bu çalışma, engellilik gibi sosyal adalet ve insan hakları bağlamında değerlendirilen bir konuyu ele alarak, Google Trends analizini salt ekonomik ya da epidemiyolojik bir araç olarak kullanmanın ötesine geçmektedir. Engelli hakları ve erişilebilirlik gibi toplumsal dönüşümü doğrudan etkileyen kavramların dijital yansımaları üzerinden, farkındalık düzeylerinin zaman içindeki değişimi incelenmektedir.

****Engellilik Temasına Getirilen Dijital Perspektif****: Literatürde Google Trends'in sağlık alanında kullanımı yaygın olsa da, bu çalışmalar genellikle spesifik hastalıklar veya sağlık eğilimleri üzerine yoğunlaşmıştır (örneğin, multipl skleroz, COVID-19 veya şizofreni ile ilgili aramalar). Bu çalışma ise doğrudan belirli bir hastalık değil, engellilikle ilişkili temel kavramların dijital ortamdaki yayılımını ele almakta ve engelli bireylerin toplum içindeki görünürlüğü, hakları ve erişilebilirliği açısından yeni bir çerçeve sunmaktadır.

****Uluslararası İnsan Hakları Belgeleri ile Kurulan Bağlantı****: Bu çalışma, anahtar kelimelerin seçiminde Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin genel ilkelerini temel alarak metodolojik bir özgünlük ortaya koymaktadır. Engelli hakları, engelsiz yaşam ve erişilebilirlik gibi terimlerin analizi yapılırken yalnızca verilerin betimleyici olarak sunulmasıyla yetinilmemiş, aynı zamanda bu veriler insan hakları perspektifiyle yorumlanarak toplumsal farkındalık düzeylerinin değişimi açıklanmıştır. Bu yönüyle çalışma, yalnızca arama eğilimlerini analiz eden mevcut çalışmalardan farklılaşarak, veri analizine teorik bir derinlik kazandırmaktadır.

****Bölgesel Dağılımın Derinlemesine İncelenmesi****: Literatürdeki mevcut çalışmalar genellikle Google Trends verilerini ulusal düzeyde incelemekte ve belirli anahtar kelimelerin genel popülerlik düzeyini analiz etmektedir. Ancak bu araştırma, Türkiye genelinde farklı illerdeki arama yoğunluklarını karşılaştırmalı olarak ele alarak, engellilikle ilgili farkındalığın bölgesel dağılımını detaylandırmıştır. Örneğin, belirli illerde arama hacimlerinin neden daha yüksek olduğu veya hangi faktörlerin farkındalık seviyelerini etkileyebileceği üzerine yorumlar getirilmiştir. Bu yönüyle çalışma, diğer Google Trends araştırmalarına kıyasla daha kapsamlı bir mekânsal analiz içermektedir.

****Google Trends Verilerinin Politika ve Sosyal Farkındalık Açısından Değerlendirilmesi****: Mevcut çalışmaların büyük bir kısmı Google Trends verilerini vaka sayılarıyla, finansal dalgalanmalarla veya turizmdeki talep tahminleriyle karşılaştırmış ve genellikle kısa vadeli eğilimlere odaklanmıştır. Bu çalışmada ise, elde edilen veriler yalnızca sayısal değişimler olarak değil, aynı zamanda sosyal politika ve farkındalık bağlamında değerlendirilmiştir. Engellilikle ilgili belirli dönemlerde yaşanan arama artışları (örneğin, Engelliler Günü, yasal düzenlemelerin gündeme gelmesi vb.) detaylı olarak analiz edilerek, toplumsal bilinç düzeyinin belirli olaylarla nasıl ilişkilendiği ortaya konmuştur.

Vurgulanması gereken bir diğer husus ise bu çalışmanın, engellilikle ilgili kavramların dijital ortamda nasıl biçimlendiğini ve toplumsal farkındalığın zaman içindeki değişimini Google Trends verileri aracılığıyla analiz etmesi bakımından literatürdeki mevcut çalışmalardan ayrılmasıdır. Literatürde engellilikle ilgili farkındalık ve erişilebilirlik üzerine yapılan araştırmaların büyük bir kısmı yüz yüze anketler, mülakatlar veya kuramsal incelemeler temelinde gerçekleştirilirken, bu çalışma büyük veri analizine dayalı dijital eğilimleri kullanarak konuyu farklı bir perspektiften ele almaktadır. Çalışmanın özgünlüğü şu temel noktalarda öne çıkmaktadır:

****Dijital Veri Kullanımı****: Literatürde engellilikle ilgili çalışmalar daha çok hukuki düzenlemeler, sosyolojik analizler veya fiziksel erişilebilirlik gibi konulara odaklanırken, bu çalışma dijital ortamda engellilikle ilgili farkındalık eğilimlerini ölçerek internet tabanlı veri kaynaklarını metodolojik bir araç olarak kullanmaktadır.

****Bölgesel ve Zamansal Analiz****: Çalışma, belirlenen anahtar kavramların bölgesel dağılımını ve zamansal değişimlerini inceleyerek, engellilikle ilgili toplumsal ilginin coğrafi farklılıklarını ve belirli olaylarla ilişkisini değerlendirmektedir. Literatürde engellilik konusunda bölgesel farkındalık analizleri genellikle saha araştırmaları ile yapılırken, bu çalışma dijital veri analizi yoluyla bölgesel eğilimleri ortaya koymaktadır.

****Politika ve Strateji Önerileri****: Elde edilen bulgular, engellilik farkındalığını artırmak için dijital medya stratejilerinin nasıl şekillendirilmesi gerektiğine dair somut öneriler sunarak, mevcut çalışmaların daha çok farkındalık tespiti ile sınırlı kalmasının aksine, politika yapıcılar için yol gösterici bir çerçeve sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma, engellilikle ilgili farkındalığın dijital platformlardaki eğilimlerini büyük veri analizi yöntemiyle ele alması, bölgesel ve zamansal farklılıkları değerlendirmesi ve Google Trends'in sosyal bilimler bağlamında yenilikçi bir kullanımını sunması bakımından literatürdeki diğer çalışmalardan ayrılmakta ve özgün bir katkı sunmaktadır.

3. ANAHTAR KAVRAMLARIN TANIMI

Konuya geçmeden önce, çalışmanın temelini oluşturan anahtar kavramların tanımlanması, söz konusu konunun derinlemesine anlaşılabilmesi açısından son derece önemli bir aşamadır. Bu bağlamda, kavramsal çerçevenin net bir şekilde belirlenmesi, araştırmanın teorik altyapısının güçlendirilmesi ve elde edilecek bulguların sağlam bir temele dayandırılması adına kritik bir rol oynamaktadır. Aşağıda, bu anahtar kavramların her biri ayrıntılı bir şekilde açıklanmış olup, ilgili literatürdeki yerleri ve anlam derinlikleri göz önünde bulundurulmuştur.

****Engellilik****: Toplumlar, kültürel yapıları, yaşam biçimleri ve fiziksel özelliklerine göre çeşitli ayrımlar göstermektedir. Aynı toplum içinde dahi bireyler arasında belirli düzeylerde farklılıklar gözlemlenebilmektedir. Bu farklılıklar, biyolojik, fizyolojik ya da anatomik temellere dayanmakta olup, bunlardan biri de engellilik olgusudur. Engelli bireylerin oluşturduğu nüfus, önemli bir oranı teşkil etmekte olup, bu durum engelliliği sadece belirli bir grup için değil, tüm insanlık için dikkate alınması gereken bir olgu haline getirmektedir (Gürbüz ve Çiçek, 2023: 505). Engellilik, bireylerde sağlık sorunları, hastalıklar veya bozukluklar sonucu ortaya çıkan ve vücut yapısında ya da işlevlerinde belirgin bir kullanım kaybı, eksiklik veya bozulma ile karakterize edilen bir durum olarak tanımlanmaktadır. Bu olgu, klinik ve laboratuvar tanı yöntemleriyle bilimsel olarak doğrulanabilen anatomik, fizyolojik veya psikolojik anormalliklerin bir sonucu olarak şekillenmektedir (Örsel, 2013: 4). Engellilik kavramını tanımlamak ve sınıflandırmak amacıyla önemli bir adım atan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 1980 yılında "*Yetersizlik, Özürlülük ve Engelliliklerin Uluslararası Sınıflandırılması*" (International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps-ICIDH) adlı bir sınıflama sistemi geliştirmiştir. ICIDH, engellilik olgusunu üç temel boyutta ele alarak, yetersizlik (impairment), özürlülük (disability) ve engellilik (handicap) kavramlarını ayrı ayrı tanımlamış ve her birini farklı açılardan incelemiştir (Sözen ve Göküş, 2023: 20). DSÖ'ye göre, sağlık deneyimi bağlamında engellilik, bir bireyin yetersizlik veya özürlülük nedeniyle yaşadığı ve o birey için, yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak normal kabul edilen bir rolü yerine getirmede karşılaşılan sınırlamalar veya engeller olarak tanımlanmaktadır (World Health Organization [WHO], 1980: 29). Bu durum, bireyin toplumsal hayattaki fonksiyonlarını yerine getirmesini zorlaştıran veya engelleyen bir dezavantaj yaratmaktadır. Sosyolojik bir bakış açısıyla engellilik ise, engelli bireylerin toplumsal yapılar tarafından ihmal edilmesi veya minimal düzeyde dikkate alınması sonucunda, toplumun geneli tarafından gerçekleştirilen toplumsal etkinliklerden dışlanmalarına yol açan, toplumsal yapının oluşturduğu bir hareket kısıtlaması ya da dezavantajlılık durumu olarak ifade edilmektedir (Burcu, 2015: 319).

****Engelli Hakları****: Engelli hakları kavramı, görece yeni bir olgu olarak kabul edilmektedir. Engelli hakları, engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve eşit katılımını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu hakların korunması ve geliştirilmesi, engelli bireylerin yaşam kalitesini artırmak ve toplumsal eşitliği desteklemek adına büyük bir önem taşımaktadır. Tarihsel süreçte engelli bireylerin toplumsal haklardan uzun süre yararlanamadığı, uluslararası düzeyde temel haklara erişimlerinin ise İkinci Dünya Savaşı sonrasına dayandığı görülmektedir (Budak, 2022: 15). Özellikle, 1975 yılında yayımlanan "Birleşmiş Milletler Sakat Hakları Bildirgesi" ve 1981 yılının "Uluslararası Engelliler Yılı" olarak kabul edilmesi, engelli bireylerin haklarının tanınması ve korunması açısından dönüm noktaları olmuştur (Babaoğlu, 2024). Uluslararası düzeyde, engelli bireylerin hakları açısından en önemli gelişme, "Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme'nin kabul edilmesidir. Bu tarihi belge, engelli bireylerin eşitlik, haysiyet ve özerklik temelinde haklarını güvence altına alırken, topluma tam katılımı sağlamayı hedeflemektedir. Sözleşme, yalnızca engelli bireylerin haklarını tanımakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal yaşamın her alanında onlara eşit fırsatlar sunulmasını ve engellerin aşılmasını ilke edinmiştir (United Nations [UN], 2006). Başka bir deyişle, 21. yüzyılın ilk engelli hakları belgesi olarak kabul edilen bu sözleşme, engelli bireylerin toplumsal yaşamda ayrımcılık, ötekileştirme ve dışlanma gibi olumsuz durumlardan korunmalarının zorunluluğunu vurgulamaktadır (Gedik, 2022: 200-201). Türkiye'de ise engelli hakları girişimi, 1950 yılında görme engelli bir birey olan Doç. Dr. Mithat Enç tarafından kurulan "Altı Nokta Körler Derneği" ile başlamıştır. Bu dernek, 1958 yılında kamu yararına çalışan dernek statüsünü kazanmıştır. Aynı yıl kurulan "Felçliler Derneği" ise 1960 yılında adını "Türkiye Sakatlar Derneği" olarak değiştirmiştir (Kahraman Güloğlu, 2021: 203). Türkiye'de engelli hakları, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile güvence altına alınmıştır. Bu kanun, engelli bireylerin toplumsal hayata katılımını desteklemek ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak için çeşitli düzenlemeler içermektedir (Engelliler Hakkında Kanun, 2005). Sonuç olarak, engelli hakları, engelli bireylerin insan onuruna saygı gösterilerek, eşit fırsatlar ve haklarla donatılmalarını sağlayan bir dizi yasal ve toplumsal düzenlemeyi kapsamaktadır. Bu hakların etkin bir şekilde uygulanması, engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve eşit katılımını mümkün kılmaktadır.

****Engelsiz Yaşam****: Engelli bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmak, sosyal koruma aktörlerinin sorumluluğundadır. Devlet, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve aileler, bu bireylerin hayatını kolaylaştırmaya yönelik ortak çaba sarf etmektedir. Bu bağlamda, "engelsiz yaşam" fikri, özel gereksinimi olan bireylerin yaşamını kolaylaştırmaya yönelik kapsamlı bir yaklaşımı ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler, engellilerin sosyal ve politik statülerindeki dönüşümü sağlamak için engelsiz yaşamı mümkün kılmaya yönelik küresel bir liderlik üstlenmektedir (Samanlı, 2021: 16, 27). Bu bağlamda, 13 Aralık 2006 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen ve 3 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşmesi, tam katılım ve engelsiz yaşamı sağlamayı hedefleyen maddeleriyle büyük bir öneme sahiptir. Bu sözleşme, engelli bireylerin toplumsal yaşamın her alanında eşit haklara sahip olmalarını teminat altına alırken, onların potansiyellerini en üst düzeye çıkaracak bir yaşam alanı yaratılmasını amaçlamaktadır. Her bir madde, engelli bireylerin yalnızca hayatta kalmalarını değil, aynı zamanda özgürce, onurlu bir şekilde toplumla bütünleşmelerini sağlayacak güçlü bir çerçeve sunmaktadır (UN, 2006). Bu

yönüyle, sözleşme sadece hukuki bir belge olmanın ötesine geçerek, adaletin ve eşitliğin somut bir biçimde hayata geçirilmesinin yolunu açmaktadır.

****Erişilebilirlik****: Erişilebilirlik kavramının tanımı, farklı kaynaklarda çeşitli şekillerde ifade edilmektedir. Bu kavram, hem Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nde engelli bireylerin haklarının korunmasına yönelik düzenlemelerde temel bir ilke olarak kabul edilmekte, hem de Avrupa Komisyonu tarafından engellerin ortadan kaldırılmasına odaklanan raporlarda merkezi bir konu olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle, erişilebilirlik kavramının kapsamlı ve doğru bir şekilde anlaşılması, toplumsal eşitlik ve adaletin sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir (Çetinkaya, 2021: 32). Duranton ve Guerra'ya göre, bu kavram, geleneksel bir bakış açısıyla "hedeflere ulaşmada kolaylık" şeklinde tanımlanmaktadır (2016: 18). Engelli bireyler açısından erişilebilirlik, yaşamın farklı alanlarında bağımsızlıklarını sürdürebilmeleri ve toplumsal katılıma eşit düzeyde dahil olabilmeleri için temel bir faktör teşkil etmektedir (Polat Subaşı, 2023: 49). Bu kavram, geniş bir perspektiften ele alındığında, özellikle engelli bireyler ve tüm bireyler için, ihtiyaç ve isteklere güvenli ve bağımsız bir şekilde ulaşmayı engelleyen zorlukların ortadan kaldırılmasını ve bu alanda sürekli iyileştirmelerin yapılmasını ifade etmektedir (Çetinkaya, 2021: 31). Dünya Sağlık Örgütü'ne göre ise erişilebilirlik, sağlık hizmetleri, mal ve olanakların her birey tarafından eşit şekilde erişilebilir olmasını ifade eden, devletlerin tüm vatandaşlarına sunmak zorunda olduğu vazgeçilmez bir haktır. Bu tanım, ayrımcılığa yer bırakmayan bir yaklaşımı, fiziksel, ekonomik ve bilgiye dayalı erişilebilirlik unsurlarını kapsamlı bir şekilde içermekte, toplumsal eşitliği ve adaleti sağlamada temel bir rol oynamaktadır (Özkaraca ve İnceoğlu, 2021: 1892). Bu tanım, Avrupa Komisyonu tarafından yapılan tanımlamalara dayanarak, erişilebilirlik kavramının, engelli bireylerin, diğer bireylerle eşit hak ve fırsatlar çerçevesinde fiziksel çevreye, ulaşım altyapılarına, bilgi ve iletişim teknolojilerine (ICT) ve diğer tesisler ile hizmetlere engelsiz erişimini sağlama amacını taşıyan bir ilke olarak kabul edildiğini ortaya koymaktadır (European Commission, 2010: 5).

****Google Trends****: Bilişim teknolojilerinin hızlı gelişimi ve internet ağının genişlemesiyle, bireylerin internete bağlanma oranı artmış, bilgiye erişimleri ise arama motorları sayesinde kolaylaşmıştır (Yürük ve Kaya, 2022: 1427). Arama motorları, internet üzerindeki web sitelerini, içeriklerinde bulunan anahtar kelimeler, ziyaretçi yoğunluğu ve diğer sitelerin sağladığı bağlantı referansları gibi çeşitli parametreler ışığında derinlemesine endeksleyerek, kullanıcının arama sorgusuyla güçlü bir şekilde ilişkilendirir ve arama sonuçlarını hızlı, doğru ve etkili bir şekilde sunmaktadır (Yozkat, 2017: 74). Dünya genelinde en çok tercih edilen arama motorları aşağıdaki tabloda sunulmaktadır (Yürük ve Kaya, 2022: 1427):

Tablo 1. Dünya Genelinde En Çok Tercih Edilen Arama Motorları ve Kullanım Oranları (2020)

SIRA	ARAMA MOTORU	KULLANIM ORANI (%)
1	Google	69,89
2	Bing	13,35
3	Baidu	12,48
4	Yahoo	2,10
5	Yandex	1,12
6	DuckDuckGo	0,41

7	Ask.com	0,18
8	Naver	0,17
9	Ecosia	0,12
10	Aol.com	0,06

Tablodaki verilere göre, Google %69,89'lük bir oranla açık ara lider konumunda olup, arama motorları pazarında hakimiyetini sürdürmektedir. Görüldüğü üzere, dünya genelinde birçok arama motoru bulunmakla birlikte, en yaygın kullanılan ve doğru sonuçlar sunan platform Google'dır. Google, çevrimiçi bilgi dağıtımı ve internet aramaları alanında faaliyet gösteren, reklam teknolojileri ve arama motorlarına yönelik yatırımlar gerçekleştiren Amerikan kökenli çok uluslu teknoloji şirkettir. Şirket, misyonunu "dünyadaki bilgileri düzenleyerek, bunları herkesin erişimine ve kullanımına sunmak" şeklinde tanımlamaktadır (Kocabıyık vd., 2020: 261).

Web 2.0 teknolojisinin ortaya çıkardığı etkileşimli dijital ortam, yeni ve dinamik veri kaynaklarının gelişimini beraberinde getirmiştir. Bu veri kaynaklarından biri olan Google Trends (Ayan, 2020: 61), son dönemde kullanıma sunulan yenilikçi uygulamalardan biri olarak öne çıkmaktadır. 'trends.google.com.tr' adresi üzerinden erişilebilen bu platform, belirli bir kavram, nesne, ülke veya kişi ile ilgili dünya genelinde yapılan aramaların sayısına, artış ve azalış eğilimlerine, yoğun arama yapılan ülke ve şehirlerin analizine ilişkin kapsamlı veriler sunmaktadır (Kocabıyık vd., 2020: 261). Başka bir deyişle, Google Trends, belirli konulara ilişkin eğilimlerin analizine imkân tanıyan grafikler sunmasının yanı sıra, seçili ülkeler, bölgeler veya şehirler özelinde endeksleme yapma olanağı sağlamaktadır. Bu platformdan elde edilen veriler, analiz edilen coğrafi alanlarla sınırlı olup, genel internet aramaları bağlamında farklılık gösterebilmektedir. Arama sorgularını kategoriler ve alt kategoriler altında otomatik olarak sınıflandıran bir algoritmaya dayanan Google Trends, toplam sorgu indeksine ilişkin kapsamlı bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, sağladığı bu veriler, çeşitli alanlarda geleceğe yönelik öngörülerin geliştirilmesi için değerli bir analitik araç olarak kullanılmaktadır (Yaşa, 2024: 1392). Google Trends, bilimsel anket yöntemleriyle karıştırılmaması gereken bir araçtır ve yalnızca belirli konulara yönelik arama ilgisini yansıtmaktadır. Bir konudaki ani artış, o konunun "popüler" veya "kazanan" olduğu anlamına gelmez; aksine, bu durum, belirtilmeyen nedenlerle o konuya yönelik arama yapan kullanıcı sayısındaki artışı göstermektedir. Bu bağlamda, Google Trends' ten elde edilen veriler, arama yoğunluğunu 0 ile 100 arasında bir ölçekle sunar; burada 100, aramanın en yüksek yoğunluğunu, 0 ise en düşük yoğunluğunu ifade etmektedir (Bakır ve Arastaman, 2023: 14). Google Trends, otomatik bir sınıflandırma motoru aracılığıyla, toplamda 605 ana kategori ve alt kategoride sınıflandırılan arama sorgularına ait indeks verilerini sunmaktadır. Bu sınıflandırma, kullanıcıların gerçekleştirdiği aramaların kapsamlı bir şekilde analiz edilmesine olanak tanımaktadır (Güleç vd., 2022: 421).

4. ARAŞTIRMA-METODOLOJİ

4.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı, Google Trends verileri aracılığıyla gerçekleştirilen taramalar üzerinden, engellilikle ilgili temel kavramların — engelli hakları, engelsiz yaşam, erişilebilirlik gibi — dijital ortamda nasıl şekillendiğini, bu kavramların popülerlik eğilimlerini ve zaman içindeki değişimini derinlemesine incelemektir. Bu doğrultuda, çalışmanın önemi, dijital çağda toplumsal dinamiklerin ve algıların incelenmesi açısından oldukça kritik bir

noktada konumlanmaktadır. Dijital ortamda toplumsal ilgi ve algıların ölçülmesi, hem bu kavramların popülerlik eğilimlerini hem de dönemseller değişimlerini anlamaya olanak tanıyarak, bu alandaki politikaların geliştirilmesine ve sosyal farkındalık çalışmalarına rehberlik edebilecek bulgular sağlamaktadır.

4.2. Çalışmada Kullanılan Anahtar Kelimelerin Seçimi

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin "Genel İlkeler" başlıklı 3. maddesi, engelli bireylerin insan hakları ve temel özgürlüklerinden tam anlamıyla yararlanmalarını sağlamak amacıyla evrensel bir ahlak ve adalet anlayışını yansıtan, son derece değerli ilkelerden oluşmaktadır. Bu ilkeler, yalnızca hukuki bir metin olmanın ötesine geçerek, insan onuruna duyulan derin bir saygıyı ve herkes için eşit bir dünyanın inşasına yönelik evrensel bir taahhüdü ifade etmektedir. Bu bağlamda sözleşme, şu temel ilkeleri benimsemektedir:

(a) İnsan onurunun doğuştan geldiğini vurgulayan, bireylerin özerkliğini, kendi seçimlerini yapma özgürlüğünü ve bağımsızlığını esas alan bir anlayış;

(b) Her türlü ayrımcılığın önlenmesini ve eşitlik temelinde insan haklarına erişimi güvence altına alan bir duruş;

(c) Engelli bireylerin toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul ederek, tam ve etkin katılım ile topluma dahil olma haklarının savunulması;

(d) Farklılıkların bir zenginlik kaynağı olarak görülmesi ve engelli bireylerin, insan çeşitliliği ve insanlık kapsamında kabul edilmesi;

(e) Herkes için fırsat eşitliğinin sağlanması ve adil bir toplum düzeninin oluşturulması;

(f) Erişilebilirliğin, insan haklarına ulaşmanın temel bir aracı olarak kabul edilmesi ve bu doğrultuda fiziksel, dijital ve sosyal bariyerlerin kaldırılması;

(g) Kadınlar ve erkekler arasında tam eşitliğin tesis edilmesi ve bu eşitliğin toplumsal yaşamın her alanında desteklenmesi;

(h) Engelli çocukların gelişen kapasitelerine duyulan saygı ile onların kimliklerini koruma haklarının güvence altına alınması.

Kelime seçimi ve sınıflandırılması, araştırma konusuna ilişkin anlamlı ve tutarlı bir veri setinin oluşturulması açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, çalışmada tercih edilen anahtar kelimeler, engellilikle ilgili temel kavramların hem dijital platformlardaki yansımalarını hem de toplumsal algı ve farkındalık düzeylerini analiz etmek amacıyla titizlikle belirlenmiştir. Engellilik olgusu çerçevesinde "engelli hakları," "engelsiz yaşam" ve "erişilebilirlik" olarak belirlenen kelimeler, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin "Genel İlkeler" başlıklı 3. maddesinde yer alan temel değerler ve ilkeler ışığında şekillendirilmiştir. Bu bağlamda, kullanılan kelimeler, çalışmanın teorik çerçevesini güçlendirmekle birlikte, engellilik alanında toplumsal farkındalığın zaman içindeki değişimini ve eğilimlerini anlamayı kolaylaştıracak şekilde seçilmiştir. Tercih edilen kelimelerin seçimi şu yaklaşımlar doğrultusunda gerçekleştirilmiştir:

1- Engelli Hakları

(a) Doğuştan gelen onura, bireysel özerkliğe ve özgürlüklere saygı, engelli bireylerin temel haklarını korumayı amaçlar.

(b) Ayrımcılığın önlenmesi, engelli bireylerin her türlü eşit hakka sahip olduğunu garanti eder.

(d) Engelli bireylerin insan çeşitliliği kapsamında kabul edilmesi, bu hakların tanınmasının bir parçasıdır.

2- Engelsiz Yaşam

(c) Topluma tam ve etkin katılım ile dahil olma, engelsiz bir yaşamın temelidir.

(e) Fırsat eşitliği ve (g) kadınlar ve erkekler arasında eşitlik, engelsiz yaşam için gerekli olan sosyal ve ekonomik düzenlemeleri ifade eder.

3- Erişilebilirlik

(f) Erişilebilirlik, fiziksel, dijital ve sosyal ortamlarda engellerin kaldırılmasını ve herkesin eşit erişim olanaklarına sahip olmasını ifade eder.

Bu ilkeler, hem engelli bireylerin haklarını hem de engelsiz bir yaşam için gerekli olan altyapının ve sosyal anlayışın önemini vurgulamaktadır. Erişilebilirlik ise bu hakların uygulanabilirliği açısından merkezi bir kavramdır.

4.3. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde belirlenmiştir:

- **Veri Kaynağının Sınırlılığı:** Bu çalışma, yalnızca Google Trends verilerine dayanmaktadır. Bu veriler, yalnızca kullanıcıların arama alışkanlıklarıyla sınırlı olup, arama motorları üzerinden yapılan sorgulara dayalı olarak elde edilmiştir.
- **Dil ve Coğrafi Sınırlılık:** Google Trends verileri, belirli dillerde ve coğrafi bölgelerde yapılan aramaları içermektedir. Bu çalışma, dil olarak yalnızca Türkçe ve coğrafi bölge olarak Türkiye ile sınırlı tutulmuştur. Bu durum, araştırmanın bulgularının, yalnızca Türkçe konuşulan ve Türkiye'deki internet kullanıcılarının arama eğilimlerine dair bilgi sağladığını göstermektedir.
- **Zaman Dilimi Kısıtlaması:** Bu çalışma, yalnızca 01.01.2015 ile 01.01.2025 arasındaki dönemi kapsayan verilerle sınırlıdır.

4.4. Veri Toplama Aracı

Çalışma kapsamında, öncelikle literatür taraması yapılmış ve engellilik ile ilişkili kavramlar (engelli hakları, erişilebilirlik, engelsiz yaşam) belirlenerek bu kavramların kapsamı derinlemesine incelenmiştir. Bu doğrultuda, akademik dergiler, kitaplar, uluslararası sözleşmeler, bildirimler ve raporlar gibi güvenilir kaynaklardan yararlanılmıştır. Ardından, çalışmanın temel veri kaynağını oluşturmak için engellilik ve ilişkili kavramlar üzerine yapılan aramaların popülerliğini belirlemek amacıyla Google Trends platformu kullanılmıştır. Bu platformdan elde edilen veriler, zaman içindeki eğilimlerin izlenmesine olanak tanımış ve bu kavramlara yönelik halkın ilgisinin hangi dönemlerde arttığını gösteren grafiksel analizler sağlamıştır. Çalışmada, Google Trends verilerinin elde edilmesinde belirli parametreler dikkate alınmıştır. Veriler, "Türkiye genelinde," "Son 10 yıl," "Tüm kategoriler" ve "Google Web Arama" kategorileri seçilerek toplanmıştır.

4.5. Çalışmanın Yöntemi ve Analizi

Çalışmada, Google Trends verileri aracılığıyla "engellilik" kavramının dijital ortamda ne sıklıkla arandığı analiz edilmiş olup, aynı zamanda "engelsiz yaşam", "erişilebilirlik" ve "engelli hakları" kavramları karşılaştırmalı bir biçimde ele alınmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın yöntemsel çerçevesi, betimsel araştırma yöntemlerinden "genel tarama modeli" ile belirlenmiştir. Genel tarama modeli, özellikle mevcut durumu veya bir fenomeni belirli bir

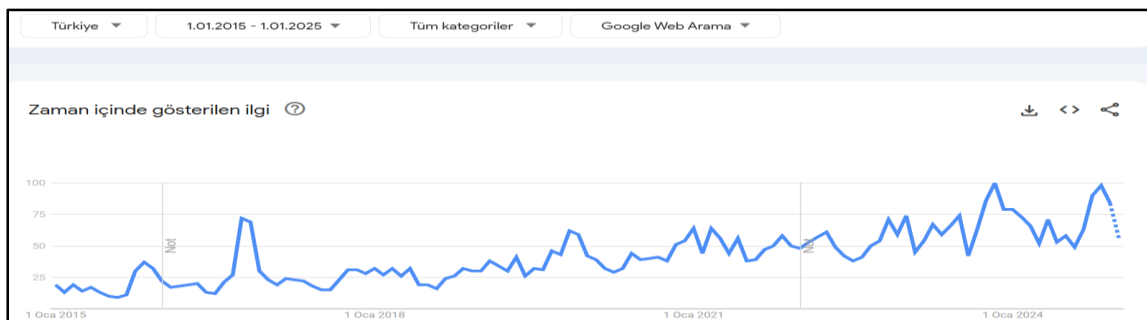
zaman dilimindeki haliyle tanımlama ve betimleme amacına hizmet etmektedir. Bu modelin tercih edilmesinin temel nedeni, kavramsal analiz yapılan dönemdeki dijital eğilimlerin nesnel bir biçimde sunulmasını ve bu kavramlar arasındaki ilişkilerin açıkça ortaya konmasını sağlamaktır. Böylece, belirli kavramların dijital ortamda ne derece bir etki yarattığı ve toplumsal algıdaki yeri daha sistematik bir biçimde betimlenebilmiştir. Google Trends verileri üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada, farklı kavramların zaman içerisindeki popülerlik değişimleri, içerik analizi yöntemi ile derinlemesine incelenmiştir. Çalışmada kullanılan içerik analizi, dijital ortamda yer bulan çeşitli kavramsal yaklaşımların, zamanla nasıl evrildiğini ve toplumsal algılarla ne şekilde ilişkilendiğini anlamak açısından önemli bir araçtır. Bu bağlamda, "Engellilik" teması, engellilikle ilgili kavramsal çerçeveyi kapsamlı bir şekilde ele alacak şekilde belirlenmiş olup, ana tema altında "Engelli Hakları," "Erişilebilirlik" ve "Engelsiz Yaşam" kavramları alt temalar olarak tasnif edilmiştir. Her bir alt tema, engellilikle ilgili farklı yönlerin dijital ortamda nasıl farklılaştığını ve toplumsal düzeyde ne tür değişimlere uğradığını incelemeye olanak tanımaktadır.

4.6. Bulgular

Google Trends, çevrim içi arama faaliyetlerinin yoğunluğunu, belirli bir terimin aranma sıklığını 0 ile 100 arasında bir ölçekle ifade etmektedir. Bu ölçek, bir terimin zaman içindeki popülerliğini ölçmek için kullanılan bir referans noktası sağlamaktadır. Bir terimin aranma hacminin "100" değeri, söz konusu terimin belirli bir zaman diliminde en yüksek aranma sıklığına ulaşmış olduğunu belirtirken; "0" değeri, o terim için belirtilen zaman diliminde hiçbir arama yapılmadığını göstermektedir. Bu bölümde, "engellilik", "engelsiz yaşam", "erişilebilirlik" ve "engelli hakları" kavramlarına yönelik Türkiye genelindeki ilgiyi analiz etmek amacıyla Google Trends verileri kullanılmış ve elde edilen bulgular ayrıntılı olarak yorumlanmıştır. İncelenen zaman dilimi 01.01.2015 ile 01.01.2025 arasında olup, bu periyotta söz konusu kavramlara yönelik yapılan sorgulamalarda gösterilen ilgi seviyesi 0 ile 100 arasında değişen bir ölçekle değerlendirilmiştir. Bu analiz, kavramlara duyulan toplumsal ilginin yıllar içerisindeki evrimini ve potansiyel sosyal, kültürel ya da hukuki faktörlerle ilişkisini ortaya koyma amacı taşımaktadır.

"Engellilik" kavramının Türkiye genelindeki arama sıklığı, grafik 1'de sunulmuştur. Bu görsel, ilgili terime yönelik yapılan sorgulamaların zaman içindeki dağılımını ve yoğunluğunu göstermektedir.

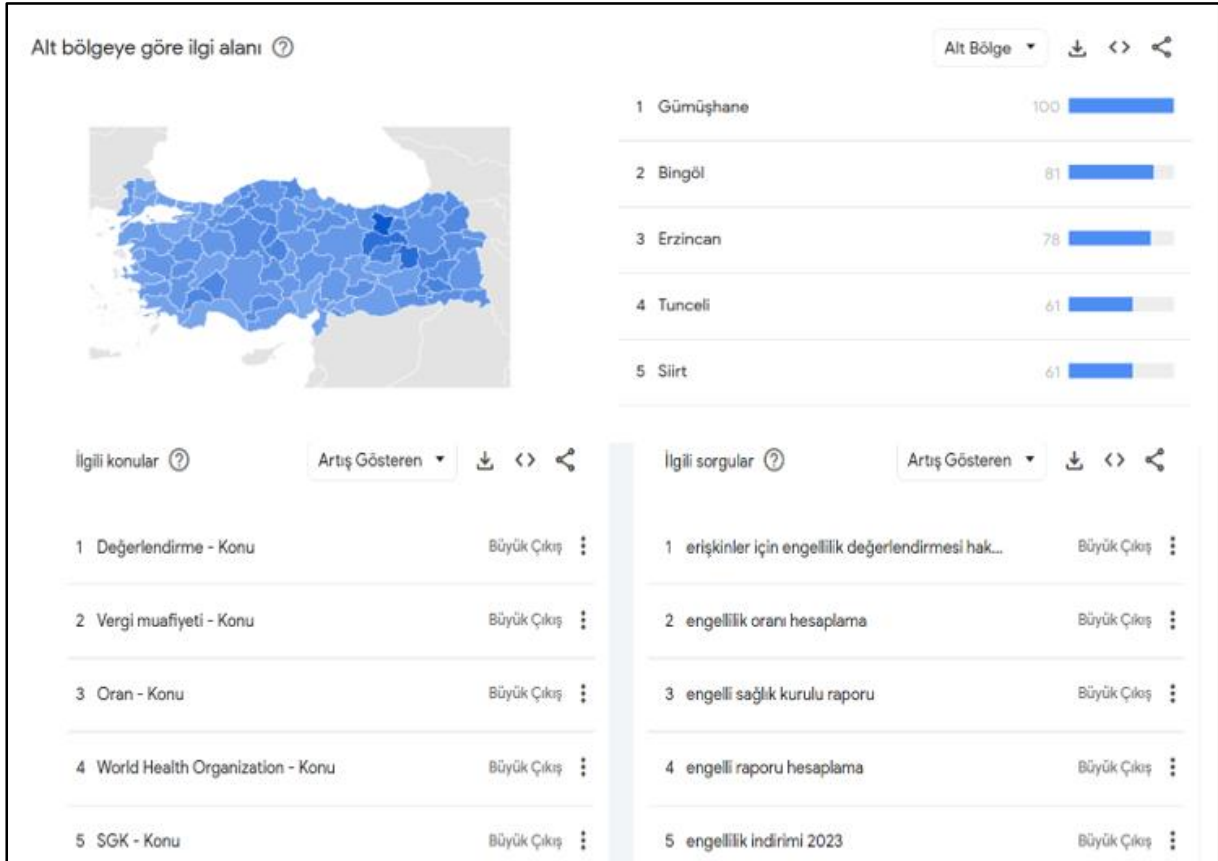
Grafik 1. "Engellilik" Teriminin Türkiye'deki Arama Sonuçlarının Dağılımı

Kaynak: Google Trends

Grafik 1’de, “Engellilik” teriminin Türkiye’deki Google Web Arama verilerinin 1 Ocak 2015 ile 1 Ocak 2025 tarihleri arasındaki zaman içerisindeki ilgi değişimi gösterilmektedir. 2015 yılından itibaren Türkiye’de “Engellilik” terimi için yapılan aramalarda dalgalı bir seyir gözlemlenirken, özellikle 2020 sonrası belirgin bir artış trendi dikkat çekmektedir. Bu durum, toplumsal farkındalık kampanyaları, yasal düzenlemeler veya engellilikle ilgili konuların kamuoyunda daha fazla tartışılmasının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Belirgin artış dönemleri, genellikle Dünya Engelliler Günü (3 Aralık) veya benzeri farkındalık etkinlikleriyle örtüşmekte ve bu günlerde medyanın konuyu daha fazla gündeme taşıması arama hacimlerini artırmaktadır. Ayrıca, COVID-19 pandemisi sonrası dönemde, sağlık, bakım ve toplumsal entegrasyon gibi konuların önem kazanmasıyla arama hacimlerinde sürekli bir yükseliş gözlemlenmiştir. Buna karşın, dalgalanmalar mevsimsel etkiler, medyanın ilgisi veya özel günler dışındaki genel ilgi azalmalarıyla ilişkilendirilebilir. Grafik sonunda yer alan kesikli çizgiler ise geleceğe yönelik projeksiyonları temsil etmekte olup, artış trendinin devam edebileceğine işaret etmektedir.

Grafik 2. “Engellilik” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Geneline İllere Göre Dağılımı-1

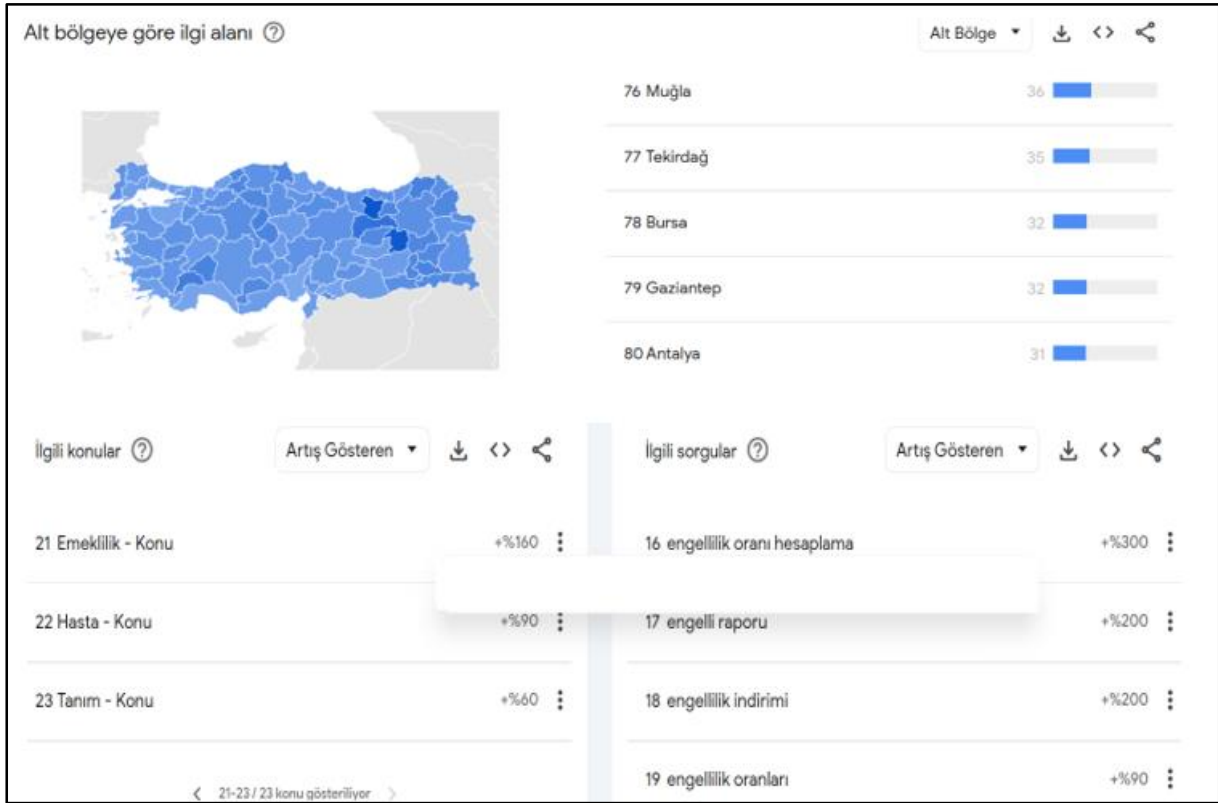

Kaynak: Google Trends

Grafik 2, Türkiye genelinde “Engellilik” terimine yönelik aramaların illere göre dağılımını, ilgili konuları ve soruları göstermektedir. En yüksek arama hacmi Gümüşhane’de (%100) görülürken, bunu Bingöl (%81), Erzincan (%78), Tunceli (%61) ve Siirt (%61) takip etmektedir; bu durum, bu bölgelerde yaşayan bireylerin engellilikle ilgili haklar, sosyal

destekler ve raporlara yönelik bilgi ihtiyacının yoğun olduğunu göstermektedir. İlgili konular arasında “Değerlendirme”, “Vergi Muafiyeti” ve “Oran” gibi başlıkların öne çıkması, bireylerin haklarını ve engellilik oranı hesaplamalarını öğrenme isteğini yansıtırken, “SGK” ve “World Health Organization” gibi konular sosyal yardımlara ve uluslararası standartlara yönelik artan farkındalığı işaret etmektedir. Ayrıca, popüler sorular arasında “Erişkinler için engellilik değerlendirmesi”, “Engellilik oranı hesaplama” ve “Engelli sağlık kurulu raporu” gibi başlıklar öne çıkarak bireylerin rapor alma süreçleri ve kriterlerine dair bilgi arayışında olduklarını göstermektedir; özellikle “Engellilik indirimi 2023” sorusu, bireylerin vergi indirimleri ve mali desteklere yönelik güncel düzenlemelere ilgisini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, engellilik konusunda toplumsal farkındalığın artmakta olduğunu ve bireylerin haklarını öğrenme konusundaki taleplerinin bölgesel farklılıklarla birlikte yoğunlaştığını göstermektedir.

Grafik 3. “Engellilik” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Geneline İllere Göre Dağılımı-2

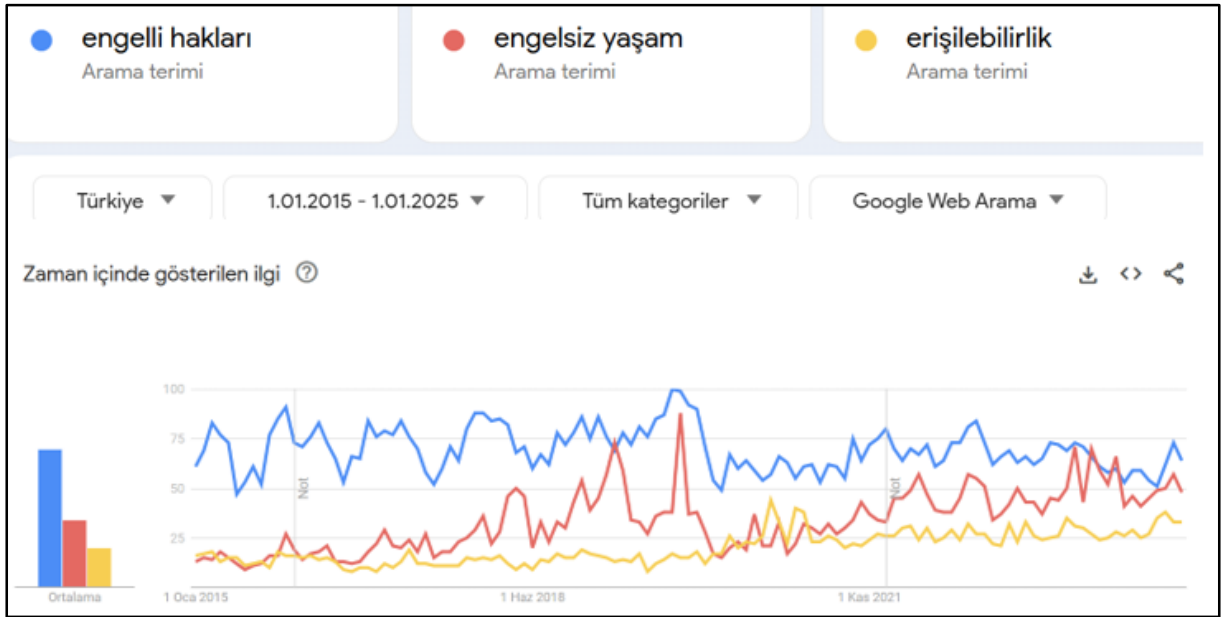
Kaynak: Google Trends

Grafik 3, Türkiye'de "Engellilik" terimine yönelik arama yoğunluğunun alt bölgelere göre dağılımını göstermektedir. En düşük arama hacmine sahip iller arasında Muğla (%36), Tekirdağ (%35), Bursa (%32), Gaziantep (%32) ve Antalya (%31) yer almaktadır. Bu illerdeki düşük arama yoğunluğu, bölgenin sosyoekonomik yapısı, nüfusun bilgiye erişim düzeyi ve engellilikle ilgili konulara duyulan bireysel veya toplumsal ilginin diğer bölgelere kıyasla görece düşük olmasından kaynaklanabilir. Özellikle turizm ve sanayi bölgeleri olan Muğla, Antalya, Bursa ve Gaziantep'te arama yoğunluğunun az olması, bu illerde engellilikle ilgili ihtiyaçların farklı şekillerde karşılanıyor olabileceğini veya toplumsal önceliklerin bu yönde

olmadığını düşündürmektedir. Ayrıca, bu bölgelerde engellilik konularıyla ilgili farkındalık düzeyinin daha düşük olması da bir etken olabilir.

Engelli hakları, engelsiz yaşam ve erişilebilirlik kavramlarının Google Trends aracılığıyla il bazında ne sıklıkla arandığına dair yapılan analiz, bu kavramların toplumsal farkındalık düzeyini ve yerel öncelikleri anlamak açısından önemli bir veri kaynağı sunmaktadır. Söz konusu analiz, bu kavramlara yönelik ilgi düzeylerinin bölgesel dağılımını ve zaman içerisindeki eğilimlerini inceleyerek, özellikle yerel düzeyde politika geliştirme süreçlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Grafik 4. “Engeli Hakları”, “Engelsiz Yaşam” ve “Erişilebilirlik” Terimlerinin Türkiye’deki Arama Sonuçlarının Dağılımı

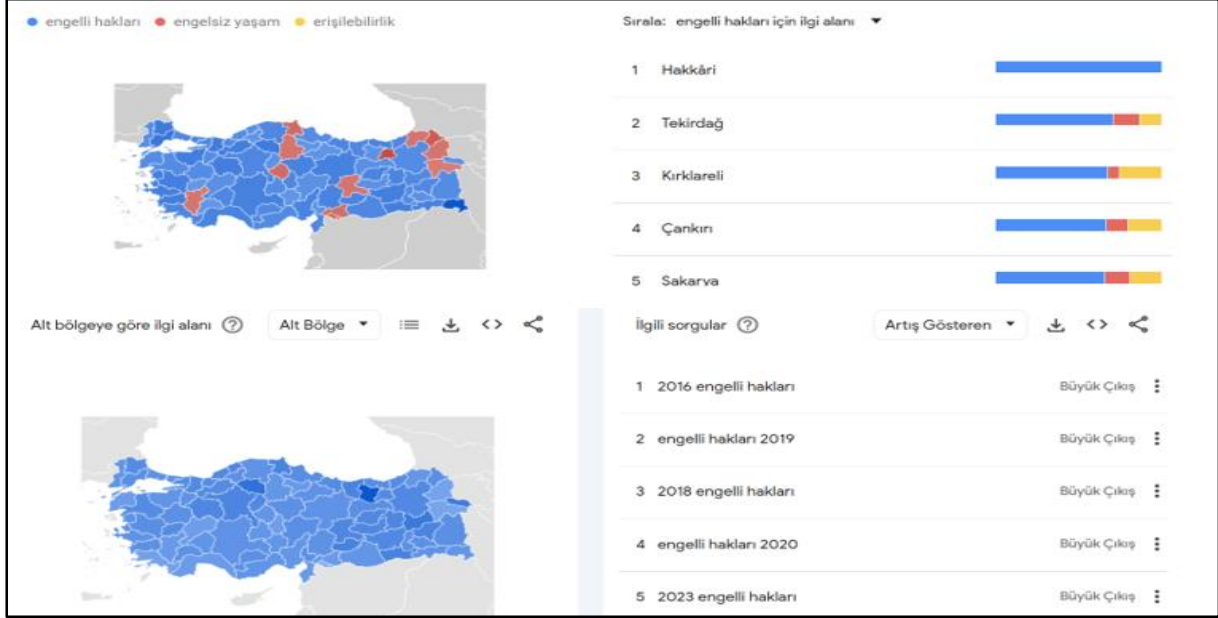

Kaynak: Google Trends

Grafik 4, Türkiye'de "Engelli Hakları," "Engelsiz Yaşam" ve "Erişilebilirlik" terimlerinin 1 Ocak 2015 ile 1 Ocak 2025 tarihleri arasındaki arama popülerliğini karşılaştırmaktadır. "Engelli Hakları" terimi, dönem boyunca en yüksek arama hacmine sahip olup, özellikle 2018-2021 arasında belirgin dalgalanmalar göstermesine rağmen istikrarlı bir ilgi düzeyi sergilemektedir ve bu durum, engelli bireylerin haklarına yönelik toplumsal farkındalığın yüksekliğini veya bu konunun sürekli gündemde tutulduğunu göstermektedir. "Engelsiz Yaşam" terimi ise daha düşük bir arama hacmine sahip olup, özellikle 2018 yılından sonra kademeli bir artış eğilimi gösterse de dalgalı bir seyir izlemekte ve bu durum, konunun toplumsal farkındalık düzeyinin sınırlı olduğunu düşündürmektedir. En düşük ilgiye sahip olan "Erişilebilirlik" terimi ise özellikle 2020-2021 yıllarında hafif bir artış göstermiş, bu artış muhtemelen pandemiyle bağlantılı olarak dijital erişilebilirlik çözümlerine duyulan ilgiyle ilişkilendirilmiştir. Genel olarak, grafik, Türkiye'de "engelli hakları"nın daha geniş bir ilgi gördüğünü, ancak "engelsiz yaşam" ve "erişilebilirlik" gibi daha kapsayıcı kavramların yeterince gündeme taşınmadığını göstermektedir. Bu bulgu, engelli bireylerin hakları ve yaşam standartlarının geliştirilmesi adına, erişilebilirlik ve engelsiz yaşam kavramlarının

farkındalığının artırılması gerektiğini ve bu yönde eğitim, medya ve politika araçlarının daha etkin kullanılmasının toplumsal kapsayıcılığı güçlendireceğini ortaya koymaktadır.

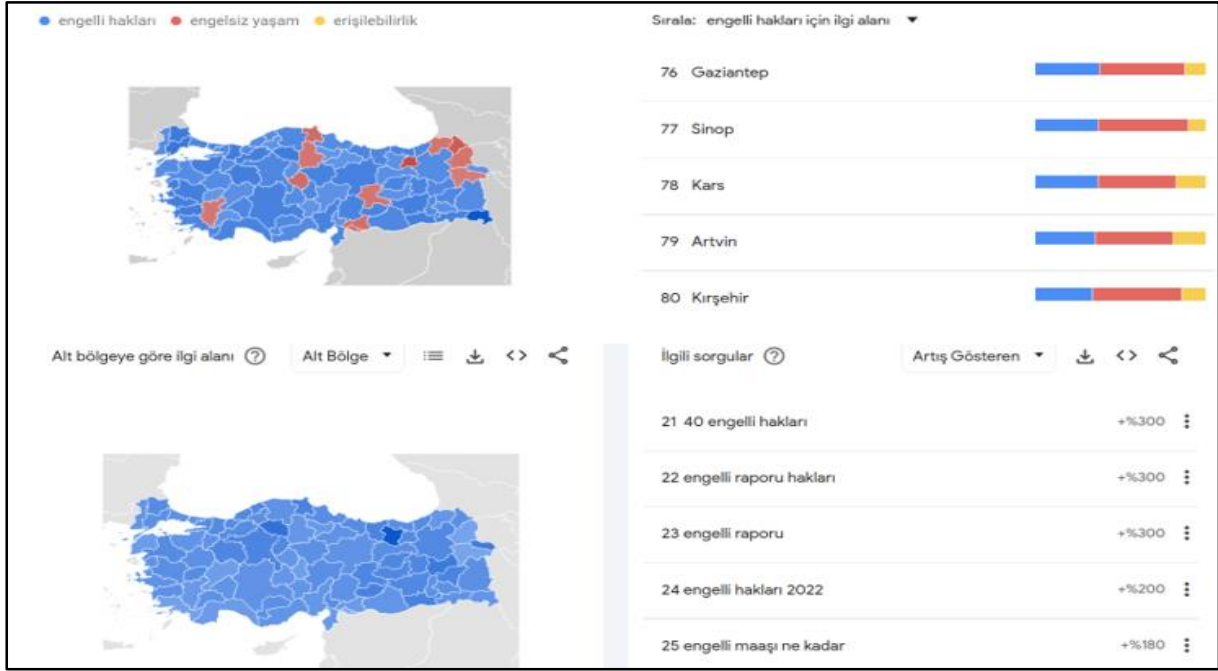
Grafik 5. “Engelli Hakları” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Genelinde İllere Göre Dağılımı-1

Kaynak: Google Trends

Grafik 5, Türkiye genelinde “engelli hakları” terimiyle ilgili yapılan aramaların bölgesel dağılımını detaylı bir şekilde göstermektedir. Haritalar, alt bölgeler bazında il düzeyinde arama yoğunluğunu vurgularken, en yüksek ilgi gösteren iller arasında Hakkâri (%100), Tekirdağ (%71), Kırklareli (%68), Çankırı (%67) ve Sakarya (%66) dikkat çekmektedir. Grafik ayrıca, yıllara göre artış eğilimi gösteren ilgili aramaları da sıralamaktadır; 2016, 2018, 2019, 2020 ve 2023 yıllarına ait “engelli hakları” sorgularındaki büyük çıkışlar, bu konunun yıllar içinde giderek daha fazla önem kazandığını ortaya koymaktadır.

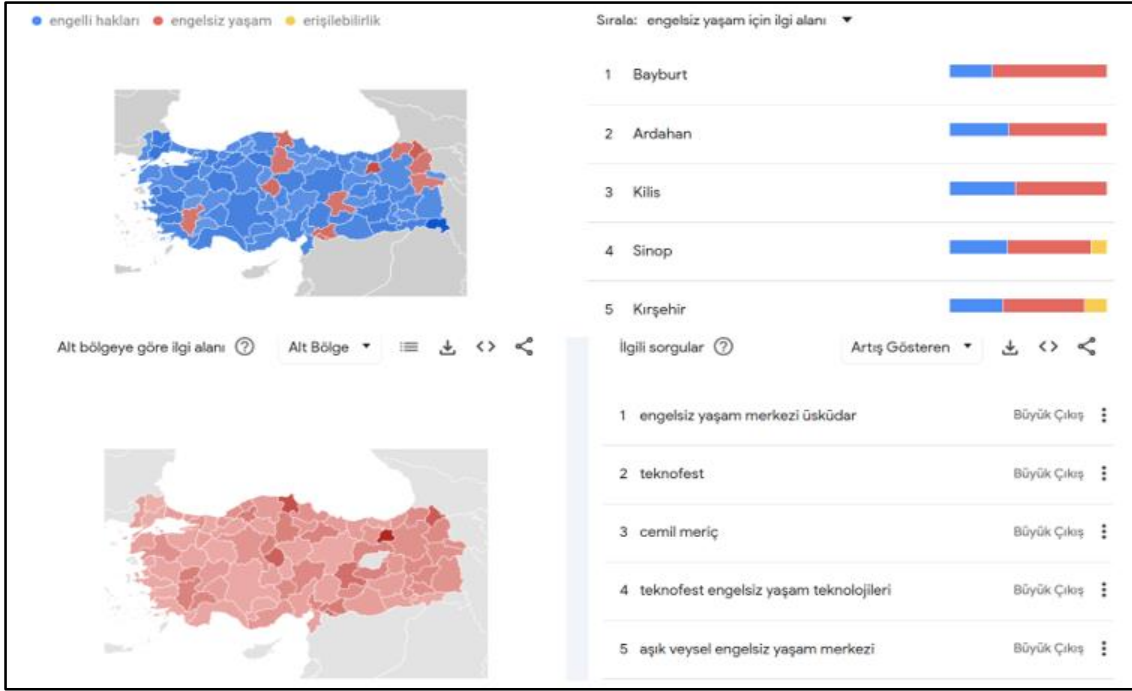
Grafik 6. “Engelli Hakları” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Genelinde İllere Göre Dağılımı-2

Kaynak: Google Trends

Grafik 6, Türkiye genelinde “engelli hakları” terimiyle ilgili aramaların il bazındaki en düşük yoğunluklu bölgelerini ve bu bağlamda artış gösteren ilgili sorguları detaylı bir şekilde sunmaktadır. Haritalar ve sıralamalara göre Gaziantep (%38), Sinop (%37), Kars (%37), Artvin (%35) ve Kırşehir (%34), bu terimin en az arandığı iller arasında yer almakta, bölgesel farkındalığın sınırlı düzeyde olduğu bölgeleri işaret etmektedir. Buna ek olarak, ilgi çeken sorgular arasında “40 engelli hakları,” “engelli raporu hakları,” ve “engelli raporu” gibi başlıklar yer almakta ve bu sorguların %300 artış gösterdiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, “engelli hakları 2022” ve “engelli maaşı ne kadar” gibi spesifik yıllara ve ekonomik haklara odaklanan sorguların %200’den fazla artış gösterdiği belirtilmiştir. Bu veriler, düşük yoğunluklu bölgelerde dahi belirli dönemler veya spesifik konular üzerinden farkındalık yaratma potansiyelinin olduğunu göstermektedir ve yerel yönetimlerin bu farkındalığı artırmaya yönelik politika geliştirme gerekliliğini ortaya koymaktadır.

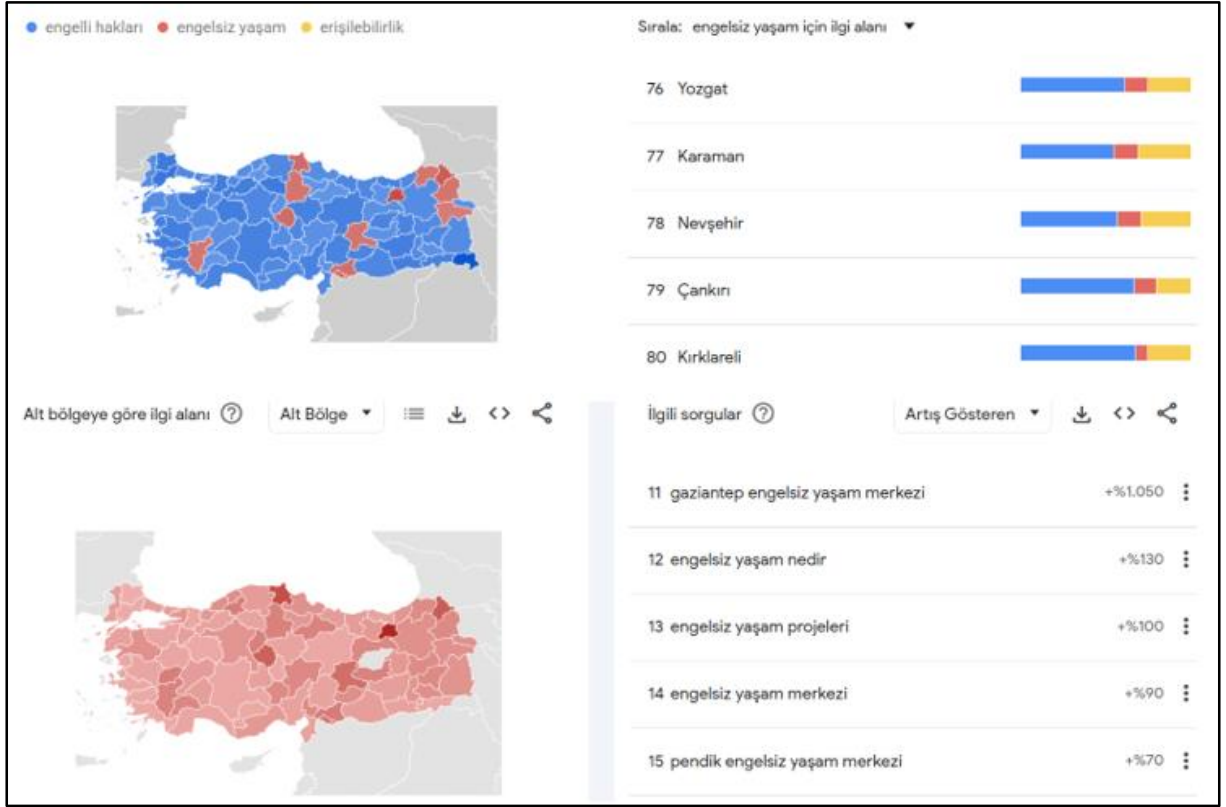
Grafik 7. “Engelsiz Yaşam” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Genelinde İllere Göre Dağılımı-1

Kaynak: Google Trends

Grafik 7, Türkiye genelinde "engelsiz yaşam" terimiyle yapılan aramaların illere göre yoğunluk dağılımını ve ilgili sorguları analiz etmektedir. Haritalar ve tablolar, bölgesel farklılıkları ve konuya olan ilginin mekânsal dağılımını açıkça göstermektedir. En yüksek arama yoğunluğuna sahip iller sırasıyla Bayburt (%73), Ardahan (%62), Kilis (%58), Sinop (%53) ve Kırşehir (%52) olarak tespit edilmiştir. İlgili sorgular kısmında ise "engelsiz yaşam merkezi Üsküdar", "teknofest", "cemil meriç" ve "teknofest engelsiz yaşam teknolojileri" gibi tematik aramalar öne çıkmaktadır. Bu veriler, arama eğilimlerinin yalnızca belirli bölgelerle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda teknolojik ve sosyal farkındalık düzeylerini yansıttığını göstermektedir.

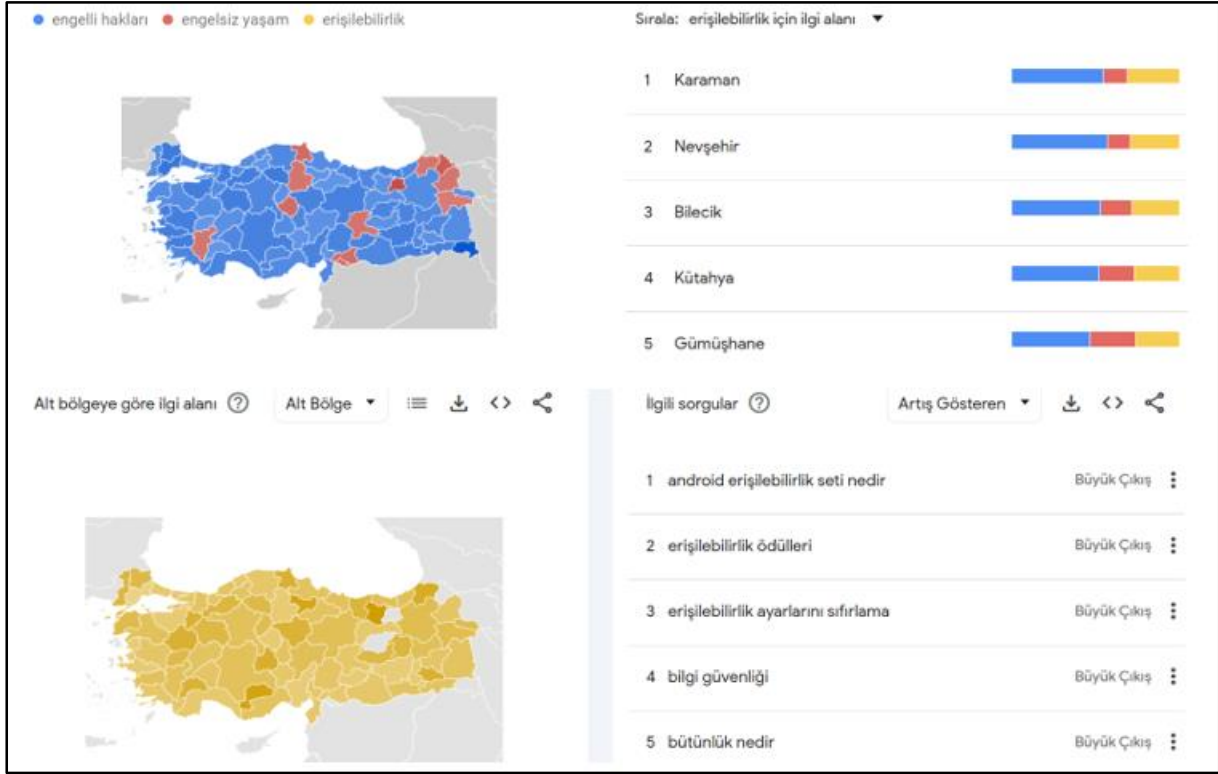
Grafik 8. “Engelsiz Yaşam” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Genelinde İllere Göre Dağılımı-2

Kaynak: Google Trends

Grafik 8, Türkiye genelinde "engelsiz yaşam" terimiyle yapılan aramaların en düşük yoğunluğa sahip illeri ve ilgili arama sorgularını detaylı bir şekilde analiz etmektedir. Yozgat (%14), Karaman (%14), Nevşehir (%14), Çankırı (%13) ve Kırklareli (%7), bu terimle yapılan aramaların en az yoğun olduğu iller olarak sıralanmıştır. İlgili sorgular arasında "Gaziantep engelsiz yaşam merkezi", "engelsiz yaşam nedir", "engelsiz yaşam projeleri", "engelsiz yaşam merkezi" ve "Pendik engelsiz yaşam merkezi" gibi aramalar dikkat çekmektedir. Bu sonuçlar, ilgili bölgelerde farkındalık oluşturma projelerinin artırılması gerektiğini göstermektedir.

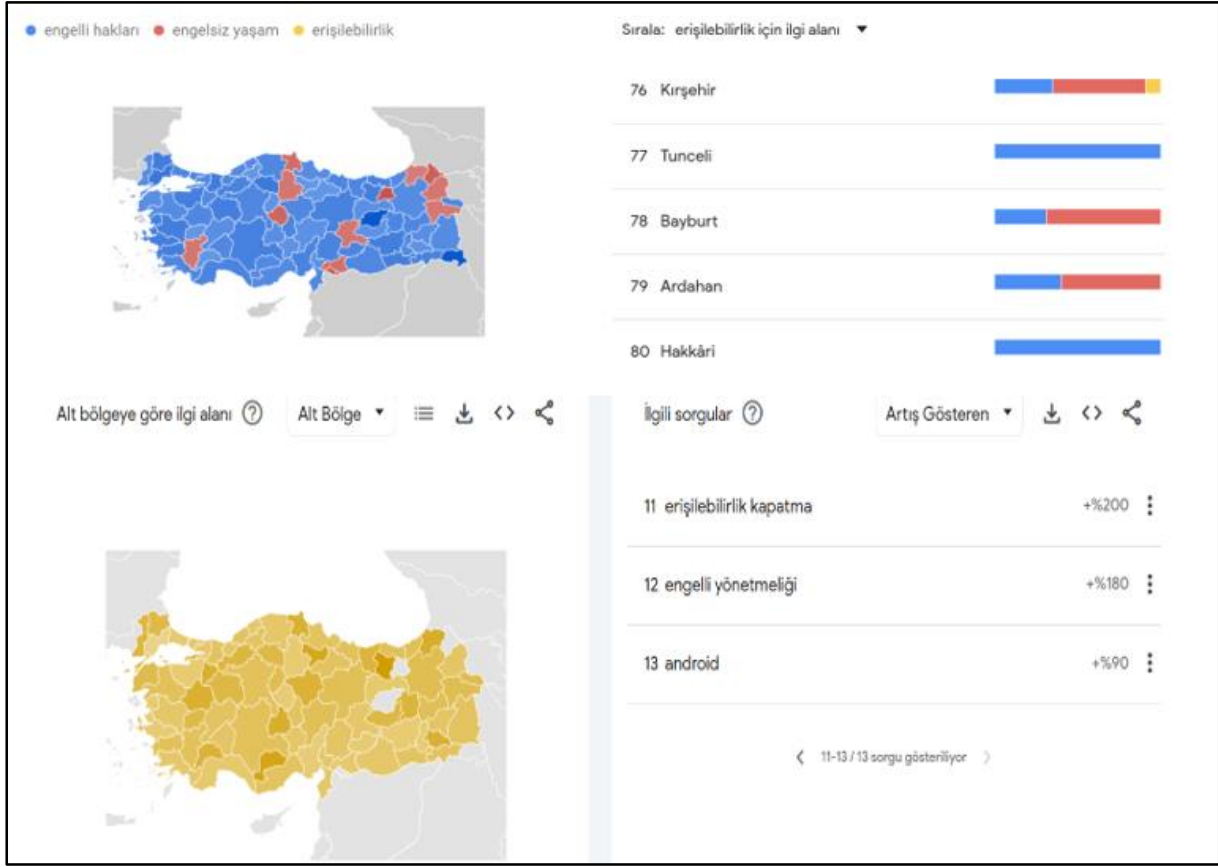
Grafik 9. “Erişilebilirlik” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Geneline İllere Göre Dağılımı-1

Kaynak: Google Trends

Görsel 9, "erişilebilirlik" teriminin Türkiye genelindeki arama eğilimlerini bölgesel düzeyde incelemektedir. Harita, yalnızca erişilebilirlik kavramına odaklanırken, Karaman (%31), Nevşehir (%29), Bilecik (%28), Kütahya (%27) ve Gümüşhane (%26) en yüksek arama ilgisi gösteren iller olarak öne çıkmaktadır. Grafikteki veriler, erişilebilirlik konusunun belirli bölgelerde diğerlerinden daha yoğun bir şekilde arandığını ve bu farkların yerel ihtiyaçlar veya farkındalık seviyeleriyle ilişkilendirilebileceğini ima etmektedir. Ayrıca, "Android erişilebilirlik seti nedir" ve "erişilebilirlik ayarlarını sıfırlama" gibi yükselen arama sorguları, kullanıcıların teknolojik erişilebilirlik araçlarına olan ilgisinin arttığını ve bu konudaki bilgi eksiklerini gidermek istediklerini göstermektedir. Bu bağlamda, erişilebilirlik aramalarının hem toplumsal hem de bireysel düzeyde farklılaşan ihtiyaçlar doğrultusunda şekillendiği söylenebilir.

Grafik 10. “Erişilebilirlik” Terimiyle İlgili Aramaların Türkiye Genelinde İllere Göre Dağılımı-2

Kaynak: Google Trends

Grafik 10, "erişilebilirlik" terimi ile ilgili arama ilgisinin Türkiye genelinde iller bazında dağılımını ortaya koymaktadır. Görselde, bu terimin en az arandığı veya hiç arama yapılmadığı bölgeleri göstermektedir. Örneğin, Kırşehir (%9), Tunceli (%0), Bayburt (%0), Ardahan (%0) ve Hakkâri (%0), erişilebilirlik konusunda en az ilgi gösteren iller arasında sıralanmıştır. Bu durum, bu bölgelerde konuyla ilgili farkındalık düzeyinin görece düşük olabileceğine işaret edebilir. Ayrıca, "ilgili sorular" başlığı altında, erişilebilirlik konusuyla bağlantılı arama trendleri verilmiştir. Örneğin, “erişilebilirlik kapatma” araması %200 artış gösterirken, “engelli yönetmeliği” araması %180 artmıştır. Bu veriler, erişilebilirlik konusunun yalnızca fiziksel anlamda değil, aynı zamanda mevzuat ve dijital erişim bağlamında da tartışıldığını göstermektedir. Genel olarak, grafikteki bu tür dağılımların, ilgili kamu politikalarının geliştirilmesinde yol gösterici bir rol oynaması beklenebilir. Özellikle düşük arama yoğunluğu olan sarı bölgelerde, erişilebilirlik farkındalığını artırmaya yönelik kampanya ve projelerin hayata geçirilmesi önerilebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde, dünya genelinde ve Türkiye'de giderek artan internet kullanımı, dijital bilgi erişiminin temel unsurlarından biri olan Google'ı sadece bir arama motoru değil, aynı zamanda modern yaşamın vazgeçilmez bir bileşeni haline getirmiştir. Bunun yanında,

Google'ın sunduğu Google Trends, belirli konuların aranma popürlüğünü ve farklı arama terimleri arasındaki korelasyonu açık kaynak verilerle sunması, araştırmacılar, akademisyenler, yöneticiler ve analistler için kritik bir veri seti oluşturmaktadır (Tek ve Duygun, 2021: 57). Bu bağlamda, söz konusu veriler, çeşitli disiplinlerde analitik çalışmalara olanak sağlamakta, kullanıcı eğilimlerinin analiz edilmesi ve stratejik kararların verilmesi süreçlerinde önemli bir referans noktası sunmaktadır. Google Trends'in sağladığı bu açık veri kaynakları, dijital çağın dinamiklerini daha derinlemesine anlamak ve disiplinler arası yaklaşımlar geliştirmek için oldukça değerli bir araç konumundadır. Ancak, Google Trends veri tabanının akademik çalışmalarda yeterince yer bulamaması ve özellikle engellilik alanında belirgin bir araştırma boşluğu oluşturması, bu konuya yönelik derinlemesine bir inceleme yapma gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, söz konusu çalışmanın gerçekleştirilmesi hem bu eksikliği gidermek hem de dijital platformların toplumsal meselelerin anlaşılmasındaki potansiyelini vurgulamak adına önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, engellilikle ilgili temel kavramların dijital ortamda popürlük düzeyleri ve bölgesel dağılımları Google Trends verileri üzerinden incelenmiş; sonuçlar, aramaların zaman içinde dalgalı bir seyir izlediğini, ancak farkındalık kampanyaları, yasal düzenlemeler ve pandemi gibi sosyal olaylarla belirgin artışlar kaydettiğini ortaya koymuştur. "Engelli hakları" kavramı, diğerlerine kıyasla daha yüksek bir ilgi düzeyine ulaşarak toplumsal farkındalığın bu alanda yoğunlaştığını göstermiş; "engelsiz yaşam" ve "erişilebilirlik" ise düşük arama hacimlerine rağmen giderek artan bir tartışma zemini bulmuştur. Bölgesel analizler, il bazında farkındalık düzeyinin büyük farklılıklar gösterdiğini ve yerel sosyoekonomik koşulların yanı sıra bilgiye erişim olanaklarının bu farklılıkları şekillendirdiğini ortaya koymuş; bazı illerde yüksek arama hacimleri dikkat çekerken, diğerlerinde sınırlı ilgi olduğu tespit edilmiştir. Özellikle pandemi sonrası dönemde, dijital erişilebilirlik ve sosyal entegrasyonun artan önemi ile birlikte erişilebilirlik ve engelsiz yaşam konularına yönelik ilginin yükselmiş olması, engellilikle ilgili farkındalık çalışmalarının dinamiklerini ve ihtiyaçlarını yeniden değerlendirme gereğini ortaya koymuştur. Bu araştırmanın bulgularına dayanarak, Türkiye genelinde engellilik kavramının dijital ortamda daha geniş bir farkındalık yaratması için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

****Farkındalık Kampanyalarının Artırılması**:** Düşük arama oranlarına sahip bölgelerde engellilik hakları, erişilebilirlik ve engelsiz yaşam konularında farkındalık kampanyaları düzenlenmelidir. Bu çalışmalar, televizyon, sosyal medya ve yerel etkinlikler gibi çeşitli platformlarda yürütülmelidir.

****Dijital İçeriklerin Güçlendirilmesi**:** Engelsiz yaşam ve erişilebilirlik konularının dijital ortamda daha görünür hale gelmesi için sosyal medya kampanyaları, bilgilendirici içerikler ve devlet web sitelerinde özel bilgi portalları oluşturulmalıdır.

****Bölgesel Politika Geliştirme**:** Araştırma bulguları doğrultusunda her bölgenin ihtiyaçlarına yönelik, veriye dayalı politika ve bilinçlendirme çalışmaları planlanmalıdır.

****Kültürel Uyum**:** Farkındalık çalışmalarında Türkiye'nin kültürel ve dilsel çeşitliliği dikkate alınarak, yerel değer ve dillere uygun içerikler hazırlanmalıdır.

1. Çıkar Çatışması Beyanı (*Conflict of Interest Declaration*)

Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur.

There is no conflict of interest in this study.

2. Yazar Katkı Oranı Beyanı (*Author Contribution Rate Declaration*)

Yazarın çalışmaya katkısı %100'dür.

The author's contribution to the study is 100%.

KAYNAKÇA

- Ayan, B. (2020). Yeni Bir Veri Kaynağı Olarak Google Trends: Gelecek Yönelimi Endeksi İle İlgili Bir Değerlendirme / Google Trends As A New Data Source: An Evaluation Of The Future Orientation Index. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 4(1), 61-78. <https://doi.org/10.29216/ueip.676145>
- Babaoğlu, C. (2024). Engelli Haklarına Yönelik Türkiye'deki Dönüşümün Hikayesi. 9(92). <https://kriterdergi.com/dosya-toplum/engelli-haklarina-yonelik-turkiyedeki-donusumun-hikayesi> (12.12.2024).
- Bakır, N. ve Arastaman, G. (2023). Google Trends Kullanarak Üniversite Sıralama Sistemlerinin Popülaritesini Değerlendirme. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 4(1), 11-27.
- Budak, M.M. (2022). Pozitif Ayrımcılık İlkesi Işığında Engelli İstihdamı ve Engellilerin Hakları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gaziantep.
- Bulut T. (2021). Google Trendler İle COVID-19'un Analiz Edilmesi: Türkiye ve Dünya Vaka Örnekleri. *JAIHS*, 1(2), 8-13.
- Burcu, E. (2015). Türkiye'de Yeni Bir Alan: 'Engellilik Sosyolojisi' ve Gelişimi. *Sosyoloji Konferansları*, (52), 319-341. DOI: 10.18368/IU/sk.21828
- Çetinkaya, F.Ö. (2021). Erişilebilirlik ve Erişilebilir Turizme Kavramsal Yaklaşım. Şafak Ünüvar ve Şeyda Sarı Yıldırım (Ed.). *Erişilebilir Turizm-Postmodern Bir Sentez- içinde* (s. 29-61). 1. Basım, Ankara: Nobel Bilimsel Yayınevi.
- Çiçekdağı, M. (2021). Google Trends Verilerine Göre Turizmde Tanınmışlık Ve Talep Tahmini. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*(6), 140-157.
- Duranton, G., ve Guerra, E. (2016). Developing a Common Narrative on Urban Accessibility: An Urban Planning Perspective. Moving to Access Brookings.
- Engelliler Hakkında Kanun. (2005). Resmî Gazete: 7 Temmuz 2005, Sayı 25868.
- European Commission. (2010). European Disability Strategy 2010–2020: A renewed commitment to a barrier-free Europe (COM(2010) 636 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52010DC0636> (8.12.2024).

- Gedik, M. (2022). İnsan Hakları Perspektifinde Sosyal Hizmet ve Engelli Hakları. Fikri Keleşoğlu (Ed.), Sosyal Hizmeti Farklı Boyutlarıyla Tanımak içinde (s. 195-223). 1. Basım, Ankara: Nobel Bilimsel Yayınevi.
- Güleç, E., Şimşek, A., ve Solmaz, R. (2022). Google Trends Verileriyle Coğrafi İşaretli Gastronomik Ürünlerin Analizi. *Safran Kültür Ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 418-444.
- Google Trends. (2024). Google Trends. <https://trends.google.com/trends/> (13.12.2024).
- Gürbüz, S., ve Çiçek, A. (2023). Engelli De Yaşanır Engeller De Aşılır: Görme Engelliler. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 7(2), 504-515.
- Kahraman Güloğlu, F. (2021). Tarihi süreçte Dünyada ve Türkiye’de Engelliliğin Değişimi ve Gelişimi. Tuncay Güloğlu ve Eyüp Sabri Kala (Ed.). Değişen Dünyada Sosyal Politika içinde, (s. 187-212). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kocabıyık, T., Teker, T., ve Aksoy, E. (2020). Google Trends ‘Dolar’ Aramaları İle Dolar Kuru Arasındaki İlişkinin Keşfi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*(6), 258-271. <https://doi.org/10.21733/ibad.655025>
- Örsel, S. (2013). “Özürlülük” Kavramından “Engellilik” Kavramına Geçiş: Değişen Kavramlar Uygulamaya Nasıl Yansıyor?. *Türkiye Psikiyatri Derneği Bülteni*, 16(3), 4-7.
- Özkaraca, N., ve İnceoğlu, M. (2021). Üniversite Yerleşkelerinde Erişilebilirlik Değerlendirmesi: Düzce Üniversitesi Kampüsü Örneği. *Duzce University Journal Of Science And Technology*, 9(5), 1891-1908.
- Petrosyan, A. (2024). *Number of İnternet and Social Media Users Worldwide as of October 2024*. <https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/#statisticContainer> (15.12.2024).
- Polat Subaşı, K. (2023). Engelliler ve Erişilebilirlik. Mustafa Şen (Ed.). Türkiye’de Engelliler ve Sosyal Politikalar içinde (s. 49-76). 1. Basım, İstanbul: Efeakademi Yayınları.
- Sak, F. G., & Uslu, E. (2023). Google Trend Verileri Kapsamında İnfodemiyojik Bir Çalışma: Şizofreniye İlişkin Bilgi Arama Eğilimi. *Abant Sağlık Bilimleri Ve Teknolojileri Dergisi*, 3(3), 23-31
- Samanlı, R. (2021). Birleşmiş Milletler’in Engelsiz Yaşamı Oluşturma Çabaları Doğrultusunda Sosyal Koruma Politikalarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 15-33.
- Samirkas, M. C. (2020). Google Aramaları İle Bitcoin Fiyatı Arasındaki İlişkinin Tespiti. *BasınAcademia Procedia*, 11(1), 67-72. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2020.1242>
- Sözen, H., ve Göküş, M. (2023). Büyükşehir Belediyelerinde Engelli Vatandaşlara Sunulan Hizmetlerin Karşılaştırmalı Bir Analizi. 1. Basım, Ankara: Nobel Bilimsel Yayınevi.
- Şen H. (2022). Google Arama Trendleri: Türkiye’de Mobbing ve İş Hukuku ile İlişkili Arama Analizi. *MEYAD Akademi*, 3(2), 137-49.

- Şentürk, B. (2019). Google Trends Kuduz Tarama Verileri İle Kuduz Hastalığı Mihrak Ve Frekans Verileri Arasındaki İlişkinin Analizi. *International Journal of Management Information Systems and Computer Science*, 3(2), 93-99. <https://doi.org/10.33461/uybisbbd.633414>
- Tek, N., ve Duygun, A. (2021). E-Ticaret Sitelerinin Google Trends Arama Sonuçlarına Göre Analizi: Covid-19 Pandemisi Öncesi Dönem Ve Pandemi Dönemi. *Kapadokya Akademik Bakış*, 5(2), 21-42.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2024). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2024*. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492) (13.12.2024).
- United Nations [UN]. (2006). Convention on the Rights of Persons with Disabilities. <http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/convtexte.htm> (8.11.2024).
- Uslu, E., ve Yıldırım, N. (2024). Multipl Skleroz Hakkında Merak Edilenler: Google Trend Verileri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2), 736-742. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1366692>
- World Health Organization [WHO] (1980). International Classification of Impairments, Disabilities, and Handicaps. World Health Organization. https://www.labdoc.it/wp-content/corsi/guarasci/sc_ped/materiale_icf/icf_english.pdf (10.12.2024).
- Yaşa, H. (2024). İnternet haber siteleriyle ilişkili kullanıcı arama sorgularının keşfi: Google Trends. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(4), 1386-1403. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1401884>
- Yıldız, M. S. (2018). Google Arama Trendleri: Türkiye’de Sağlık Hizmetleri İle İlişkili Aramalar İçin Bir Uygulama. *Uluslararası Sağlık Yönetimi Ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 4(2), 168-179.
- Yozkat, S.A. (2017). Arama Motoru Sonuçları Güvenilirliğinin Analizi: Google Örneği. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 1(1), 72-81.
- Yürük, M. F., ve Kaya, Z. (2022). Google Trends “Altın” Aramaları İle Altın Fiyatları Arasındaki İlişkinin Analizi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1425-1438. <https://doi.org/10.21547/jss.1069407>